

zijden gericht. Maar ze zijn meestal uitgerand of stomp (die van *Taxus* zijn puntig) en bovendien aan de onderzijde steeds van twee witte strepen voorzien, die bij *Taxus* niet voorkomen.

Dat de bladen (naalden) naar twee zijden gericht zijn, is eigenlijk maar half waar. Bij een rechtopstaanden tak staan ze verspreid; dat is de beste stand, om zooveel mogelijk licht op te vangen. Werd nu zoo'n tak tijdens den groei in horizontale richting vastgebonden, dan zou het maar kort duren, of al de naalden stonden naar rechts en links. De inplantingsplaatsen behouden evenwel haar verspreiden stand, en de vedervormige rangschikking komt eenvoudig tot stand door eene dubbele draaibeweging der naalden: in dwarse richting door draaiing van den voet der bladsteelen, in lengte-richting door een halven slag om de lengte-as der naalden te draaien.

Dit is trouwens een verschijnsel, dat we honderden malen aan andere planten kunnen waarnemen. Daardoor wordt b. v. een horizontale beuke- of vliertak feitelijk één groot blad.

Aan de schuinstaande takken kunnen we alle mogelijke overgangsstadiën waarnemen, wat eigenlijk van zelf spreekt.

Er bestaan van *Taxus baccata* eenige variëteiten, die min of meer van den oorspronkelijken vorm afwijken; maar lang niet onaardig zijn. Zoo is *T. baccata aurea* var. een lief goudbont heestertje, dat het vooral 's winters heel mooi doet. *T. baccata erecta* (= *pyramidalis*) groeit fraai omhoog en slechts weinig in breedte; nog meer is dit het geval met de zuilvormige variëteit *T. b. fastigiata*.

Wie van vogeltjes houdt, bewijst dezen een grooten dienst door *Taxus* en andere sier-coniferen aan te planten. Niet alleen willen ze daarin graag nestelen; maar als 't koud is, vinden ze er heerlijke schuilplaatsen.

Merels en Winterkoninkjes broeden er in, zelfs in beperkte stadstuinjtes.

Amsterdam, Jan. 1905.

B. BOON.

EEN EN ANDER OVER GAAIEN.

Hoe meer ik de Vlaamsche gaaien leer kennen, hoe aardiger ik ze vind en hoe vaster ik er van overtuigd raak, dat deze mooie vogels onbillijk door ons beoordeeld en behandeld worden. Bijna unaniem wordt dit dier uitgekreten voor moordenaar en iedereen, die een geweer in de hand durft te nemen, meent mee te moeten doen aan den verdelgingskrijg tegen de meerkollen. Als ze

niet zoo slim en waakzaam waren, dan was er misschien geen een meer overgebleven en zouden wij deze schitterende verschijning uit onze bosschen moeten derven.

Het is wel wenschelijk, dat velen van ons eens eerlijk het leven en bedrijf van dezen vogel nagaan en dan zal waarschijnlijk blijken, dat hij het grootste deel van 't jaar onschadelijk of zelfs nuttig is en zijn gedrag tijdens den broedtijd lang zoo afschuwelijk niet als men wel meent.

't Is een drukke vogel en zijn schitterende kleuren verraden hem al op een afstand van tientallen meters. Hij vervult het bosch met zijn geschreeuw, dat in onze ooren den indruk wekt van boosaardigheid en wreedheid. Zijn voorzichtigheid en schuwheid lijken ons de bewijzen van een slecht geweten en zoo komen wij er gauw toe om de misdrijven van de steelsche kat, de valsche ratten en de phlegmatigsche, sluwe en brutale kraai op rekening te schrijven van den bonten druktemaker.

Nu zou ik inderdaad wel eens willen vernemen, wie de Vlaamsche gaai wel eens op heeterdaad betrapt heeft. Dat is bij den zoogenaamd schuwen aard van den vogel niet zoo heel gemakkelijk, maar er is nog een andere manier van onderzoek, die zeer mooie resultaten kan verschaffen en dat is het nagaan van een gaaiennest, naarmate de jongen zich ontwikkelen.

Ieder, die wel eens een nest van een eenzaam levend kraaienpaar gezien heeft, weet, dat de grond er onder vol ligt met allerlei overblijfselen van eieren, jonge vogels en kleine zoogdieren, die dan op onwederlegbare manier aantoonen, dat de kraai, de zwarte kraai, zijn jongen bij voorkeur voedt met gewervelde dieren en wel het meest met eieren en jonge vogels.

Nu is dat bij de gaaien geheel anders, een heel enkele keer maar vindt ge er beentjes of veeren, maar in hoofdzaak voeden zij hun jongen met insecten en ik heb reden om te vermoeden, dat ze in het nest ook al wel eens getraceerd worden op zoete doperwtjes. Insecten blijven echter de hoofdzaak en in menigen tuin waar men hem belaagt met de buks of met strikken, komt hij eigenlijk alleen om er rupsen te zoeken.

Het is wel de moeite waard, om het leven van deze prachtige dieren na te gaan en wie ze goed behandelt, ondervindt dat ze volstrekt niet schuw zijn. In den afgelopen herfst heb ik door mijn jongens een paar duizend eikels laten inzamelen en die strooide ik dan bij partijtjes uit op een plekje vlak voor het raam van mijn studeerkamer. Al heel gauw hadden de gaaien dat bespeurd en nu had ik weken achtereen het genoegen, dat ze hoe langer hoe driester vlak onder mijn raam kwamen, om zich vol te stoppen en zich ten slotte in 't

geheel niet aan mij stoorden, als ik voor 't open raam zat te werken. Ze hebben me heel wat oponthoud veroorzaakt en mij menige briefkaart op den hals gehaald van ongeduldige intekenaars op „Het Vogeljaar“.

Bij mooi of leelijk weer, trouw kwamen ze iederen morgen opdagen; eens zaten er vijf tegelijk in een fiksche regenbui hun voorraad op te doen. Ze waren kletsnat, de veertjes van den kop en de zijdeachtige, fijn verdeelde veeren van rug, borst en en buik waren tot natte pieken saamgeklonterd, zoodat de anders zoo knappe vogels er nu verwaaid en haveloos uitzagen. Ze haptten haastig eikel na eikel op; een hunner bracht het tot vijfendertig en

links of schuins rechts bezijden. En nu ging het aan een pikken en trekken, en als het een groote en harde eikel was, dan gleeed die wel eens onder de teenen uit en dan keek de gaai hem met verbaasde blikken na, terwijl hij eventjes in boosheid zijn kopveeren oprichtte.

Met die kuif werken ze lang zoo veel niet als de vogelopzetters ons willen doen gelooven. Meestal is er geen kuif te bespeuren en zelfs bij vrij hevige kibbelpartijen, als hun geschreeuw door de heele buurt klonk ging de kuif maar heel even de hoogte in. Daarentegen paradeeren ze er veel mee in 't voorjaar op zonnige dagen in Maart, als ze aan nestbouw denken of er reeds mee bezig zijn en in

Photo van R. TEPE.

Nest en eieren van de Vlaamsche gaai.

deed daar niet langer dan een minuut over. Natuurlijk hadden ze haast om uit den regen te komen en ongetwijfeld haalden ze een paar minuten later onder een afdak of in een dichten spar hun voorraad weer uit den krop, om nu de eikels behoorlijk te schillen en op te peuzelen.

Bij goed weer deden ze dat al in de eiken van mijn tuin. Dan werd eerst na veel wikken en wegen de mooiste eikel uit den hoop gezocht en dan ging de gaai op nachtzwaluwenmanier in de lengte op een eiketak zitten, zijn hielen heelemaal op den tak en de eikel vastgehouden door de zes scherpgeklauwde teenen. Soms steunde de staart ook nog op den tak maar meestal hing die toch schuins

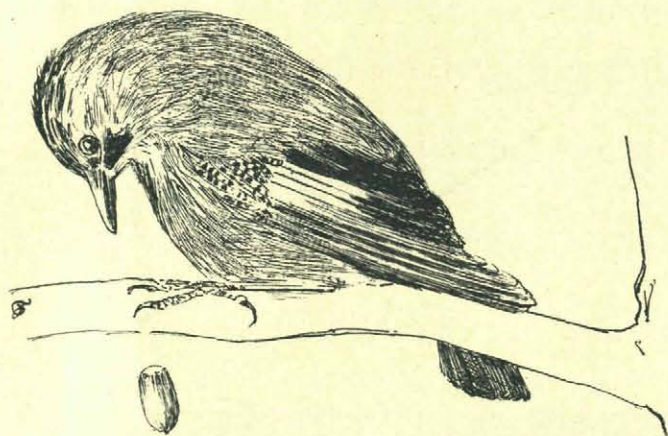
de eenzaamheid van een hoogen boomtop hun potserlijk nabootsingslied ten gehoor brengen. Dat lied is veel mooier, dan ge van zoo'n schreeuwelelijk verwachten zoudt.

Waarom schreeuwen de gaaien zoo woest en hevig? In negen van de tien gevallen is het van schrik en boosheid. Ik wandelde eens in de duinen in de buurt van de schietbanen van het Haarlemsche garnizoen, natuurlijk ver buiten de roode vlag. Maar die nieuwe projectielen hebben rare kuren en zoo gebeurde het dan, dat er zoo'n kogel door de lucht kwam fluiten en insloeg in de toppen van een berkenboschje, waar juist een troepje gaaien zaten. En toen had je die gaaien eens moeten hooren,

wat een kreten van haat en schrik en nijd ze uitstieten. Het was of ze de wraak des hemels inriepen over den onhandigen milicien, die den kogelvanger miste.

Zoo schreeuwen ze altijd, als er op hen geschoten wordt en ook wanneer ze bij het vreedzaam eikels zoeken door een hond of kat gestoord worden. Wanneer kleine vogels ze nazitten, dan nemen ze in stilte de vlucht en schreeuwen eerst wanneer de vervolgers het opgeven.

Het gedrag van kleine vogels ten opzichte van gaaien is zeer verschillend. In mijn tuin liepen heggemus, vink en merel vreedzaam rond, terwijl de gaaien bij hun eikels bezig waren en ook de musschen stoorden zich niet aan hun aanwezigheid.

De zwaluwen zijn niet bijzonder op hen gesteld en hadden een lastige manier, om telkens langs hun kop te vliegen als ze op een hek zaten rond te kijken. Merels en gaaien heb ik wel formeel zien vechten en dan was het de vraag wie het vinnigst te keer ging, en of het de gaai was, die zijn nest verdedigde tegen de merels of de merels die zich verweerden tegen de gaai.

In ieder geval is de natuurlijke historie van de gaaien nog lang niet definitief vastgesteld en ik zou gaarne van onze lezers mededeelingen ontvangen tot staving of bestrijding van de volgende stelling: De gaaien zijn niet schuw, kunnen mooi zingen, voeden zich hoofdzakelijk met zaden en insecten en halen slechts bij uitzondering vogelnesten uit.

JAC. P. THJSSSE.

VAN SPINNENNESTJES.

Wie is het niet gegaan als mij, die bij verpoizing buiten, bij zoeken naar planten of dieren niet meermalen iets vond, waar hij geen raad mee wist? — die niet kon zeggen wat het mogelijk kon zijn, ja niet eens durfde raden of er naar gissen!

Dat dergelijke vondsten tot de leerzaamste in ons leven behooren, wie zal het ontkennen: men staat voor een raadsel, en het raadsel zal men met eigen krachten oplossen. In jongensjaren, toen ook gij in volle vreugd door bosch en weiden sprongt om uw levenslust uit te razen, was een ouder daar, om op te lossen wat u raadselachtigs onder de oogen kwam. In het heden staan wij, man geworden, alleen en voor zoovele vragen, dat het ons geneugte doet, onze mannelijke krachten daaraan te beproeven.

Een ieder herinnert zich, ja leeft te midden der uitvindingen van de laatste jaren. Velen bespreken de vragen der maatschappelijke welvaart. Gelukkig! En weder anderen — het aantal was klein maar het aantal wordt groot — bespieden de natuur, trachten haar geheimen te leeren kennen.

Maar vooraf aan die geheimen, gaan de voortbrengselen waarin gene sluimeren en daarom gaan wij, nog maar beginners, de dingen zoeken, verzamelen, groepeeren. Tusschen de steenen der straat, op de palen eener oude brug, in de voegen der schoolmuren overal wacht u leven, leven van planten en dieren; en hun heele leven in wonderlijke aanpassing met de omgeving; een leven vol geheimen, vol vragen, vol spanningwekkende raadsels.

Van wat ik zelf vond en niet wist, ga ik u hier iets vertellen.

Er is even buiten het dorp aan den kant van het bosch een welige weide. Aan den eenen kant jeugdige eiken, aan den anderen machtige beuken met breed afhangende takken, geworteld in het slob, door de Dinkel reeds eeuwen en eeuwen lang hier afgezet.

In deze door hout omzoomde vlakte ligt de weide, met groen gras en bonte bloemen en... met heel weinig wind. Het tochtje dat komt zweven over Rossummer veld wordt opgevangen door de dichte kruinen en vermag zich niet los te worstelen en neer te dalen in dit mooie hoekje.

Daar was ik op een warmen Zaterdagmiddag begin Juni op de vlinderjacht.

Daar zweefden, dwarrelden ze, de zwarte en bruine Melitea's en Glyphia's, de witte witjes en blauwe Zygaena's. En ik moe van 't jagen, had mij neergelegd in het hooge gras en tuurde uit tusschen meelraai- en zwenkgras-stammen door, of ik nog ander wild gewaar kon worden. 't Was weinig nieuws, alleen merkte ik nog een paar afgevlogen kleine vlinders: bruin met geel op Hoornbloem (het was op *C. triviale* met die korte bloemkroonblaadjes) *Heliaca tenebrata*, heeten ze, een Hollandschen naam missen ze nog.

Zoo turend tusschen meelraai- en zwenkgras-stammen door, zie ik een knikker van zand hangen aan een veldbies-stengeltje, even onder de bloeiwijze: Hé, hoe kan dat, zei ik bij mij zelf. Ja een bolletje